

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 4ης Ιουλίου 2017¹

«Δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών — Διαδικασία διαγωνισμού — Παροχή εξωτερικών υπηρεσιών για την ανάπτυξη του πληροφοριακού συστήματος του Οργανισμού Σιδηροδρόμων της Ευρωπαϊκής Ένωσης — Κατάταξη της προσφοράς προσφέροντος — Απόρριψη της προσφοράς προσφέροντος — Υποχρέωση αιτιολογήσεως — Υπερβολικά χαμηλή προσφορά»

Στην υπόθεση T-392/15,

European Dynamics Luxembourg SA, με έδρα το Λουξεμβούργο (Λουξεμβούργο),

Ευρωπαϊκή Δυναμική – Προηγμένα Συστήματα Τηλεπικοινωνιών Πληροφορικής και Τηλεματικής ΑΕ, με έδρα την Αθήνα (Ελλάδα),

European Dynamics Belgium SA, με έδρα τις Βρυξέλλες (Βέλγιο),

εκπροσωπούμενες αρχικώς από τον Ι. Αμπαζή και τις Μ. Σφυρή, Χ.-Ν. Δέδε και Δ. Παπαδοπούλου, στη συνέχεια, από τις Μ. Σφυρή, Χ.-Ν. Δέδε και Δ. Παπαδοπούλου, δικηγόρους,

προσφεύγουσες,

κατά

Οργανισμού Σιδηροδρόμων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπροσωπούμενου αρχικώς από τον J. Doppelbauer, στη συνέχεια από τον G. Stärkle και τη Z. Πυλωρίδου, επικουρούμενους από τον Β. Χριστιανό, δικηγόρο,

καθού,

με αντικείμενο προσφυγή, δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως του Οργανισμού Σιδηροδρόμων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την κατάταξη των προσφορών που υπέβαλαν οι προσφεύγουσες για τα τμήματα 1 και 2 του διαγωνισμού ERA/2015/01/OP «ESP EISD 5 – Παροχή εξωτερικών υπηρεσιών για την ανάπτυξη του πληροφοριακού συστήματος του [ως άνω Οργανισμού]»,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους S. Frimodt Nielsen, πρόεδρο, V. Kreuschitz (εισηγητή) και N. Róitorak, δικαστές,

γραμματέας: E. Coulon

εκδίδει την ακόλουθη

¹ — Γλώσσα διαδικασίας: η ελληνική.

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

- 1 Στις 28 Μαΐου 2013 δημοσιεύθηκε στο Συμπλήρωμα της *Επίσημης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης* (ΕΕ 2013/S 101-172115) η προκήρυξη του διαγωνισμού ERA/2013/16/RSU/OP «ESP EISD 4» (στο εξής: διαγωνισμός ESP EISD 4). Η ως άνω προκήρυξη αφορούσε ανοικτό διαγωνισμό με αντικείμενο την παροχή εξωτερικών υπηρεσιών για την ανάπτυξη του πληροφοριακού συστήματος του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Σιδηροδρόμων (ERA), νυν Οργανισμού Σιδηροδρόμων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Οργανισμός). Ο διαγωνισμός είχε τρία τμήματα και το κριτήριο αναθέσεως ήταν η καλύτερη σχέση ποιότητας-τιμής. Για κάθε ένα από τα τμήματα του διαγωνισμού, ο Οργανισμός θα συνήπτε συμφωνία-πλαίσιο με τους τρεις επικρατέστερους υποψηφίους και θα προχωρούσε στη σύναψη συμβάσεων με έναστο εξ αυτών κατά τη διάρκεια της εκτέλεσεως της συμφωνίας-πλαισίου.
- 2 Στις 16 Σεπτεμβρίου 2013, οι προσφεύγουσες, European Dynamics Luxembourg SA, Ευρωπαϊκή Δυναμική – Προηγμένα Συστήματα Τηλεπικοινωνιών Πληροφορικής και Τηλεματικής ΑΕ και European Dynamics Belgium SA, υπέβαλαν προσφορά και για τα τρία τμήματα του διαγωνισμού ESP EISD 4.
- 3 Στις 12 Σεπτεμβρίου 2014, ο Οργανισμός γνωστοποίησε στις προσφεύγουσες ότι η προσφορά τους είχε καταλάβει την πρώτη θέση σε κάθε ένα από τα τρία τμήματα του διαγωνισμού ESP EISD 4 και ότι θα τους πρότεινε τη σύναψη συμβάσεως-πλαισίου για κάθε ένα από τα τμήματα αυτά.
- 4 Στις 14 Οκτωβρίου 2014, ο Οργανισμός γνωστοποίησε στις προσφεύγουσες την απόφασή του να ακυρώσει τον διαγωνισμό ESP EISD 4 για τον λόγο ότι έλειπε μαθηματικός τύπος για την αξιολόγηση των οικονομικών προσφορών. Στις 29 Οκτωβρίου 2014, η απόφαση αυτή δημοσιεύθηκε στο Συμπλήρωμα της *Επίσημης Εφημερίδας*.
- 5 Στις 14 Οκτωβρίου 2014, οι προσφεύγουσες αμφισβήτησαν τους λόγους στους οποίους βασίστηκε η απόφαση του Οργανισμού να ακυρώσει την ανάθεση της συμβάσεως ESP EISD 4. Στις 13 Νοεμβρίου 2014, ο Οργανισμός απάντησε στην αμφισβήτηση αυτή, διευκρινίζοντας ότι η εν λόγω απόφαση λήφθηκε επειδή στις τεχνικές προδιαγραφές του επίμαχου διαγωνισμού δεν προσδιορίζονταν οι σταθμίσεις, σε ποσοστά, μεταξύ των διαφόρων επιπέδων εμπειρίας. Ο Οργανισμός προσέθεσε ότι θα δημοσιευόταν νέα προκήρυξη διαγωνισμού και ότι θα διευκρινιζόταν ο μαθηματικός τύπος για την οικονομική αξιολόγηση των προσφορών.
- 6 Στις 13 Νοεμβρίου 2014, οι προσφεύγουσες αμφισβήτησαν εκ νέου τον λόγο στον οποίο βασίστηκε η ακύρωση του διαγωνισμού ESP EISD 4. Στις 10 Δεκεμβρίου 2014, ο Οργανισμός απάντησε στην αμφισβήτηση αυτή και, στις 15 Δεκεμβρίου 2014, διαβίβασε στις προσφεύγουσες μη εμπιστευτικό κείμενο της εκθέσεως αξιολογήσεως του εν λόγω διαγωνισμού.
- 7 Στις 28 Ιανουαρίου 2015 δημοσιεύθηκε στο Συμπλήρωμα της *Επίσημης Εφημερίδας* (ΕΕ 2015/S 019-029728) η προκήρυξη του διαγωνισμού ERA/2015/01/OP «ESP EISD 5 – Παροχή εξωτερικών υπηρεσιών για την ανάπτυξη του πληροφοριακού συστήματος του [Οργανισμού]» (στο εξής: διαγωνισμός ESP EISD 5). Η ως άνω προκήρυξη αφορούσε ανοικτό διαγωνισμό με αντικείμενο την παροχή εξωτερικών υπηρεσιών για την ανάπτυξη του πληροφοριακού συστήματος του Οργανισμού. Ο διαγωνισμός είχε τρία τμήματα και η μέθοδος αναθέσεως ήταν η καλύτερη σχέση ποιότητας-τιμής. Για κάθε ένα από τα τμήματα του διαγωνισμού, ο Οργανισμός θα συνήπτε συμφωνία-πλαίσιο με τους τρεις επικρατέστερους υποψηφίους. Ως προθεσμία για την υποβολή προσφορών στο πλαίσιο του διαγωνισμού ορίστηκε η 6η Μαρτίου 2015 και οι προσφεύγουσες, ως κοινοπραξία, υπέβαλαν εμπροθέσμως τις προσφορές τους.

- 8 Στις 8 Μαΐου 2015, ο Οργανισμός κοινοποίησε στις προσφεύγουσες την απόφασή του για κατάταξη της προσφοράς τους για το τμήμα 1 του διαγωνισμού ESP EISD 5, με τίτλο «Ανάπτυξη, παροχή βοήθειας και υποστήριξη πληροφοριακών συστημάτων βάσει χρόνου και μέσων εντός των εγκαταστάσεων» (στο εξής: τμήμα 1), στη δεύτερη θέση (στο εξής: πρώτη προσβαλλόμενη απόφαση).
- 9 Στις 11 Μαΐου 2015, οι προσφεύγουσες υπέβαλαν στον Οργανισμό αίτηση παροχής συμπληρωματικών πληροφοριών σχετικά με την ανάθεση του τμήματος 1 στους προσφέροντες των οποίων οι προσφορές κατατάχθηκαν στην πρώτη και στην τρίτη θέση.
- 10 Στις 20 Μαΐου 2015, ο Οργανισμός απάντησε στην αίτηση αυτή. Με την απάντησή του, παρέσχε πληροφορίες σχετικά, αφενός, με την προσφορά που είχε καταταγεί πρώτη και, αφετέρου, με την προσφορά των προσφευγουσών. Ανέφερε ότι η επιτροπή αξιολόγησης είχε κατατάξει την προσφορά της κοινοπραξίας Nextera1 στην πρώτη θέση με 56 βαθμούς με άριστα το 60 ως προς την τεχνική προσφορά και με 38,78 βαθμούς με άριστα το 40 ως προς την οικονομική προσφορά. Η δε προσφορά των προσφευγουσών κατετάγη στη δεύτερη θέση με 57 βαθμούς με άριστα το 60 ως προς την τεχνική προσφορά και με 35,46 βαθμούς με άριστα το 40 ως προς την οικονομική προσφορά.
- 11 Στις 8 Ιουλίου 2015, μετά από αίτησή τους, οι προσφεύγουσες έλαβαν αντίγραφο της εκθέσεως αξιολόγησης σχετικά με το τμήμα 1.
- 12 Την 1η Ιουλίου 2015, ο Οργανισμός κοινοποίησε στις προσφεύγουσες την απόφασή του να κατατάξει στην έβδομη θέση την προσφορά τους για το τμήμα 2 του διαγωνισμού ESP EISD 5, με τίτλο «Ανάπτυξη, παροχή βοήθειας και υποστήριξη πληροφοριακών συστημάτων εκτός των εγκαταστάσεων» (στο εξής: τμήμα 2), και, ως εκ τούτου, να την απορρίψει (στο εξής: δεύτερη προσβαλλόμενη απόφαση).
- 13 Στις 2 Ιουλίου 2015, οι προσφεύγουσες ζήτησαν συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με την ανάθεση του τμήματος 2 στους τρεις προσφέροντες των οποίων οι προσφορές είχαν επιλεγεί.
- 14 Στις 7 Ιουλίου 2015, ο Οργανισμός απάντησε στην ως άνω αίτηση, διαβιβάζοντας απόσπασμα της εκθέσεως της επιτροπής αξιολόγησης το οποίο περιείχε μεταξύ άλλων τις πληροφορίες σχετικά με τις προσφορές που είχαν επιλεγεί για το τμήμα 2. Ειδικότερα, η προσφορά της Intrasoft κατατάχθηκε στην πρώτη θέση με 51 βαθμούς με άριστα το 60 ως προς την τεχνική προσφορά και με 39,04 βαθμούς με άριστα το 40 ως προς την οικονομική προσφορά. Η προσφορά της Atos Belgium κατατάχθηκε στη δεύτερη θέση με 48,5 βαθμούς με άριστα το 60 ως προς την τεχνική προσφορά και με 40 βαθμούς με άριστα το 40 ως προς την οικονομική προσφορά. Η προσφορά της κοινοπραξίας Nextera2 κατατάχθηκε στην τρίτη θέση με 52,5 βαθμούς με άριστα το 60 ως προς την τεχνική προσφορά και με 32,53 βαθμούς με άριστα το 40 ως προς την οικονομική προσφορά. Η δε προσφορά των προσφευγουσών έλαβε 52 βαθμούς με άριστα το 60 ως προς την τεχνική προσφορά και 26,23 βαθμούς με άριστα το 40 ως προς την οικονομική προσφορά.
- 15 Στις 8 Ιουλίου 2015, οι προσφεύγουσες απέστειλαν στον Οργανισμό επιστολή με την οποία υποστήριξαν ότι αυτός είχε υποπέσει σε διάφορες πλημμέλειες επηρεάζουσες τις προσβαλλόμενες αποφάσεις. Ανέφεραν, μεταξύ άλλων, ότι οι προσφέροντες των οποίων οι προσφορές είχαν επιλεγεί για τα τμήματα 1 και 2 είχαν μειώσει παράτυπα τις τιμές τους για να αντλήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Προσέθεσαν ότι δεν κατανοούσαν με ποιο τρόπο ο Οργανισμός μπόρεσε να αποδεχθεί τέτοιες τιμές οι οποίες ήταν τεχνητά χαμηλές και εξέφρασαν επίσης τη λύπη τους επειδή ο Οργανισμός είχε αποφασίσει να αποδεχθεί τις τιμές αυτές χωρίς έρευνα ή εξήγηση.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 16 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 17 Ιουλίου 2015, οι προσφεύγουσες άσκησαν την υπό κρίση προσφυγή κατά των προσβαλλομένων αποφάσεων.

- 17 Στις 23 Ιουλίου 2015, οι προσφεύγουσες επισήμαναν στον Οργανισμό ότι δεν είχαν λάβει απάντηση στην από 8 Ιουλίου 2015 επιστολή τους, επανέλαβαν ότι η τιμή των επιλεγείσων προσφορών ήταν υπερβολικά χαμηλή και δήλωσαν ότι είχαν ασκήσει προσφυγή κατά των προσβαλλομένων αποφάσεων.
- 18 Στις 24 Ιουλίου 2015, ο Οργανισμός απάντησε στην από 8 Ιουλίου 2015 επιστολή των προσφευγουσών αμφισβητώντας τις αιτιάσεις τους.
- 19 Στις 27 Ιουλίου 2015, οι προσφεύγουσες αμφισβήτησαν τα επιχειρήματα που εξέθεσε ο Οργανισμός με το από 24 Ιουλίου 2015 έγγραφό του.
- 20 Στις 29 Ιουλίου 2015, η Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου επέδωσε στον Οργανισμό το δικόγραφο της προσφυγής.
- 21 Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 15 Οκτωβρίου 2015, ο Οργανισμός προέβαλε ένσταση απαραδέκτου δυνάμει του άρθρου 130 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, υποστηρίζοντας ότι η προσφυγή είναι απαράδεκτη κατά το μέρος που βάλλει κατά της δεύτερης προσβαλλομένης αποφάσεως.
- 22 Την ίδια ημέρα, ο Οργανισμός κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου υπόμνημα αντικρούσεως.
- 23 Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 26 Νοεμβρίου 2015, ο Οργανισμός προέβαλε νέα επιχειρήματα και προσκόμισε νέα αποδεικτικά στοιχεία.
- 24 Στις 22 Φεβρουαρίου 2016, οι προσφεύγουσες κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου υπόμνημα απαντήσεως στο οποίο εξέθεσαν τις παρατηρήσεις τους επί του υπομνήματος αντικρούσεως, επί της ενστάσεως απαραδέκτου, επί των νέων επιχειρημάτων που προέβαλε ο Οργανισμός καθώς και επί των νέων αποδεικτικών στοιχείων που προσκόμισε.
- 25 Στις 21 Απριλίου 2016, ο Οργανισμός κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου υπόμνημα ανταπαντήσεως.
- 26 Οι προσφεύγουσες ζητούν από το Γενικό Δικαστήριο:
- να απορρίψει την ένσταση απαραδέκτου·
  - να ακυρώσει τις προσβαλλόμενες αποφάσεις·
  - να απορρίψει τους νέους ισχυρισμούς και τα νέα αποδεικτικά στοιχεία του Οργανισμού που κατατέθηκαν με το από 26 Νοεμβρίου 2015 υπόμνημα·
  - να καταδικάσει τον Οργανισμό στα δικαστικά έξοδά τους.
- 27 Ο Οργανισμός ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να απορρίψει την προσφυγή ως απαράδεκτη κατά το μέρος που αφορά τη δεύτερη προσβαλλόμενη απόφαση·
  - σε περίπτωση που κριθεί στο σύνολό της παραδεκτή η προσφυγή, να την απορρίψει εξ ολοκλήρου ως αβάσιμη·
  - να αποσύρει από τη δικογραφία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου το παράρτημα Γ 4 και να μη λάβει υπόψη τους σχετικούς ισχυρισμούς των προσφευγουσών·

— να καταδικάσει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα.

- 28 Με διάταξη της 21ης Ιουλίου 2016, το Γενικό Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφάσισε να συνεξετάσει την ένσταση απαραδέκτου με την ουσία της υποθέσεως και επιφυλάχθηκε ως προς τα δικαστικά έξοδα.
- 29 Κατόπιν μεταβολής της συνθέσεως των τμημάτων του Γενικού Δικαστηρίου, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 27, παράγραφος 5, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο εισηγητής δικαστής τοποθετήθηκε στο τρίτο τμήμα, στο οποίο και ανατέθηκε, κατά συνέπεια, η υπό κρίση υπόθεση.
- 30 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Γενικό Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφάσισε, ελλείψει αιτήματος των διαδίκων για τη διεξαγωγή επ' ακροατηρίου συζητήσεως και κατ' εφαρμογήν του άρθρου 106, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας, να κρίνει επί της προσφυγής χωρίς τη διεξαγωγή προφορικής διαδικασίας. Ειδικότερα, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι είχε επαρκώς διαφωτιστεί από τα στοιχεία της δικογραφίας ώστε να αποφανθεί χωρίς να συνεχίσει τη διαδικασία.

Σκεπτικό

Επί του παραδεκτού

Επί του παραδεκτού της προσφυγής κατά το μέρος που αφορά τη δεύτερη προσβαλλόμενη απόφαση

- 31 Ο Οργανισμός υποστηρίζει ότι η υπό κρίση προσφυγή είναι απαράδεκτη κατά το μέρος που αφορά τη δεύτερη προσβαλλόμενη απόφαση για τον λόγο ότι οι προσφεύγουσες δεν έχουν πλέον συμφέρον να ζητούν την ακύρωση της αποφάσεως αυτής λόγω ελλιπούς αιτιολογίας. Προβάλλει ότι παρέσχε στις προσφεύγουσες με το από 24 Ιουλίου 2015 έγγραφό του διευκρινίσεις σχετικά με τους λόγους για τους οποίους είχε εκτιμήσει ότι οι επιλεγείσες προσφορές δεν φαίνονταν υπερβολικά χαμηλές. Οι διευκρινίσεις αυτές δόθηκαν μετά τις 17 Ιουλίου 2015, ημερομηνία κατά την οποία οι προσφεύγουσες άσκησαν την προσφυγή τους, αλλά πριν τις 11 Σεπτεμβρίου 2015, ημερομηνία κατά την οποία έληγε η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής κατά της δεύτερης προσβαλλομένης αποφάσεως. Ως εκ τούτου, κατά την άποψη του Οργανισμού, μεταξύ της 24ης Ιουλίου και της 11ης Σεπτεμβρίου 2015, οι προσφεύγουσες είχαν τη δυνατότητα να ασκήσουν προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου γνωρίζοντας την εν λόγω αιτιολογία και να υποστηρίξουν την άμυνά τους. Υποστηρίζει ότι οι προσφεύγουσες, επιλέγοντας να μην κάνουν χρήση της δυνατότητας αυτής, στερήσαν την προσφυγή τους από το ωφέλιμο αποτέλεσμά της και απώλεσαν το έννομο συμφέρον τους.
- 32 Επιπλέον, ο Οργανισμός προβάλλει ότι οι προσφεύγουσες δεν απέδειξαν ότι, κατά τον χρόνο ασκήσεως της προσφυγής, η ακύρωση της δεύτερης προσβαλλομένης αποφάσεως θα μπορούσε, λαμβανομένου υπόψη του αντικειμένου και του αναμενόμενου αποτελέσματος, να τους προσπορίσει όφελος. Προς στήριξη του επιχειρήματος αυτού, επισημαίνει, αφενός, ότι οι προσφεύγουσες δεν αναγκάστηκαν να ασκήσουν προσφυγή κατά της δεύτερης προσβαλλομένης αποφάσεως στις 17 Ιουλίου 2015, επειδή η προθεσμία για την άσκηση προσφυγής κατά της αποφάσεως αυτής δεν θα έληγε αμέσως μετά την ημερομηνία αυτή, και, αφετέρου, ότι δεν υπήρχε «παντελής» έλλειψη αιτιολογίας της ως άνω αποφάσεως η οποία τις εμπόδιζε να ασκήσουν τα δικαιώματά τους.
- 33 Οι προσφεύγουσες αμφισβητούν ότι δεν έχουν πλέον έννομο συμφέρον για την ακύρωση της δεύτερης προσβαλλομένης αποφάσεως. Υποστηρίζουν ότι, κατά τον χρόνο καταθέσεως της προσφυγής τους, στην αιτιολογία των προσβαλλομένων αποφάσεων δεν γινόταν καμία αναφορά στο ζήτημα του υπερβολικά χαμηλού χαρακτήρα των επιλεγείσων προσφορών και ότι είχαν δικαίωμα να ασκήσουν προσφυγή κατά των εν λόγω αποφάσεων χωρίς να περιμένουν το τελευταίο χρονικό σημείο πριν την

εκπνοή της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής. Προβάλλουν ότι, σε κάθε περίπτωση, το από 24 Ιουλίου 2015 έγγραφο του Οργανισμού δεν παρέχει κανένα πληροφοριακό στοιχείο σχετικά με τον έλεγχο των επιλεγισών προσφορών για να διαπιστωθεί αν ήταν υπερβολικά χαμηλές ή όχι.

- 34 Το Γενικό Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το έννομο συμφέρον συνιστά την πρώτη και βασική προϋπόθεση για την άσκηση κάθε ένδικου βοηθήματος (αποφάσεις της 17ης Σεπτεμβρίου 2015, Mory κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-33/14 P, EU:C:2015:609, σκέψη 58, και της 10ης Απριλίου 2013, GRP Security κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου, T-87/11, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2013:161, σκέψη 44). Το έννομο συμφέρον πρέπει, λαμβανομένου υπόψη του αντικειμένου της προσφυγής, να υφίσταται κατά τον χρόνο ασκήσεώς της, άλλως η προσφυγή κρίνεται απαράδεκτη (απόφαση της 7ης Ιουνίου 2007, Wunenburger κατά Επιτροπής, C-362/05 P, EU:C:2007:322, σκέψη 42).
- 35 Προσφυγή ακυρώσεως ασκούμενη από φυσικό ή νομικό πρόσωπο είναι παραδεκτή μόνο στον βαθμό κατά τον οποίο ο προσφεύγων έχει έννομο συμφέρον για την ακύρωση της προσβαλλομένης πράξεως. Ένα τέτοιο συμφέρον προϋποθέτει ότι η ακύρωση της προσβαλλομένης πράξεως δύναται, αυτή καθαυτήν, να έχει έννομες συνέπειες και ότι, επομένως, η προσφυγή μπορεί, ως εκ του αποτελέσματός της, να ωφελήσει τον διάδικο που την άσκησε (διάταξη της 5ης Μαρτίου 2009, Επιτροπή κατά Provincia di Imperia, C-183/08 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:136, σκέψη 19· απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2015, Mory κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-33/14 P, EU:C:2015:609, σκέψη 55· διάταξη της 30ής Απριλίου 2007, EnBW Energie Baden-Württemberg κατά Επιτροπής, T-387/04, EU:T:2007:117, σκέψη 96, και απόφαση της 22ας Μαΐου 2012, Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά Επιτροπής, T-17/09, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2012:243, σκέψη 117).
- 36 Το έννομο συμφέρον πρέπει να διατηρείται μέχρι την έκδοση της δικαστικής αποφάσεως, άλλως η δίκη καταργείται (βλ. αποφάσεις της 7ης Ιουνίου 2007, Wunenburger κατά Επιτροπής, C-362/05 P, EU:C:2007:322, σκέψη 42 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και της 17ης Σεπτεμβρίου 2015, Mory κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-33/14 P, EU:C:2015:609, σκέψη 57 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Πράγματι, η επιταγή αυτή διασφαλίζει, σε δικονομικό επίπεδο, ότι, προς το συμφέρον της ορθής απονομής της δικαιοσύνης, το Γενικό Δικαστήριο δεν θα επιλαμβάνεται γνωμοδοτικών αιτημάτων ή καθαρά θεωρητικών ζητημάτων (βλ., επ' αυτού, απόφαση της 19ης Ιουνίου 2009, Socrates κατά Επιτροπής, T-269/03, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2009:211, σκέψη 36).
- 37 Εν προκειμένω, η δεύτερη προσβαλλόμενη απόφαση ήταν βλαπτική για τις προσφεύγουσες κατά τον χρόνο ασκήσεως της προσφυγής, δεδομένου ότι με αυτήν ο Οργανισμός απέρριψε την προσφορά τους για το τμήμα 2 και το ανέθεσε σε τρεις άλλους προσφέροντες. Η ακύρωση της αποφάσεως αυτής θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα να κληθεί κατ' αρχήν ο Οργανισμός να επανεκτιμήσει την προσφορά των προσφευγουσών, όπερ θα μπορούσε να τους προσπορίσει όφελος, δεδομένου ότι δεν μπορεί, ιδίως, να αποκλειστεί το ενδεχόμενο, κατόπιν της επανεκτιμήσεως, να ανατεθεί το τμήμα 2 στις προσφεύγουσες. Εξάλλου, η ακύρωση της ως άνω αποφάσεως θα μπορούσε να υποχρεώσει τον Οργανισμό να επιφέρει, στο μέλλον, τις προσήκουσες τροποποιήσεις στις διαδικασίες διαγωνισμού (βλ., επ' αυτού, απόφαση της 23ης Μαΐου 2014, European Dynamics Luxembourg κατά ΕΚΤ, T-553/11, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2014:275, σκέψη 95 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Κατά συνέπεια, οι προσφεύγουσες είχαν, κατά τον χρόνο ασκήσεως της προσφυγής, έννομο συμφέρον να ζητήσουν την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως και η προσφυγή τους ήταν, ως εκ τούτου, παραδεκτή.
- 38 Όπως προκύπτει από τη νομολογία που παρατέθηκε στη σκέψη 36 ανωτέρω, το έννομο συμφέρον πρέπει να διατηρείται καθ' όλη τη διάρκεια της δίκης, η δε απώλεια του συμφέροντος αυτού συνεπάγεται όχι το απαράδεκτο της προσφυγής αλλά κατάργηση της δίκης. Δυνάμει του άρθρου 130, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, οι διάδικοι μπορούν να ζητήσουν από το Γενικό Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι η δίκη πρέπει να καταργηθεί. Επιπλέον, το άρθρο 131, παράγραφος 2, του ως άνω Κανονισμού παρέχει στο Γενικό Δικαστήριο τη δυνατότητα να καταργήσει τη δίκη αυτεπαγγέλτως αν ο προσφεύγων δεν ανταποκρίνεται στις οχλήσεις του Γενικού Δικαστηρίου.

- 39 Κατά το μέτρο που η ένσταση απαραδέκτου την οποία προέβαλε μπορεί να θεωρηθεί αίτημα καταργήσεως της δίκης, διαπιστώνεται ότι εσφαλμένα ο Οργανισμός υποστηρίζει ότι οι προσφεύγουσες απώλεσαν το έννομο συμφέρον τους επειδή στις 24 Ιουλίου 2015, ήτοι μετά από τη 17η Ιουλίου 2015, ημερομηνία ασκήσεως της προσφυγής η οποία αφορούσε αποκλειστικά έλλειψη αιτιολογίας, αλλά πριν από την 11η Σεπτεμβρίου 2015, ημερομηνία λήξεως της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής, τους παρασχέθηκε πλήρης αιτιολογία από τον Οργανισμό σχετικά με τον μη υπερβολικό χαρακτήρα των επιλεγισών προσφορών, και αυτές δεν αμφισβήτησαν το βάσιμο της αιτιολογίας αυτής πριν τη λήξη της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής.
- 40 Πράγματι, ανεξαρτήτως του ζητήματος αν ο Οργανισμός μπορούσε εγκύρως να παράσχει αιτιολογία της δεύτερης προσβαλλομένης αποφάσεως μετά την εκ μέρους των προσφευγουσών άσκηση προσφυγής κατά της αποφάσεως αυτής, πρέπει επίσης η αιτιολογία που αυτός παρέσχε στις 24 Ιουλίου 2015 να πληροί όντως τις προϋποθέσεις του άρθρου 296, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Πλην όμως, εναπόκειται στο Γενικό Δικαστήριο, όταν επιλαμβάνεται προσφυγής κατά αποφάσεως του Οργανισμού, και όχι στον Οργανισμό, να αποφαινεται επί του αν η αιτιολογία που παρατίθεται στην απόφαση αυτή είναι επαρκής.
- 41 Επιπλέον, κατά το μέτρο που ο Οργανισμός υποστηρίζει ότι το έννομο συμφέρον των προσφευγουσών εξαρτάται από το βάσιμο των αιτιάσεών τους, υπενθυμίζεται ότι για να έχει ορισμένος διάδικος έννομο συμφέρον απαιτείται, αλλά και αρκεί, η ασκούμενη ενώπιον του δικαστή της Ευρωπαϊκής Ένωσης προσφυγή ακυρώσεως να είναι ικανή να τον ωφελήσει (απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2015, *Mory* κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-33/14 P, EU:C:2015:609, σκέψη 76). Κατά συνέπεια, το έννομο συμφέρον των προσφευγουσών δεν εξαρτάται από το βάσιμο της αιτιάσεώς τους. Εν προκειμένω, αν υποθεθεί ότι η δεύτερη προσβαλλόμενη απόφαση πάσχει από έλλειψη αιτιολογίας, το ελάττωμα αυτό μπορεί να επιφέρει την ακύρωσή της, η οποία μπορεί να προσπορίσει όφελος στις προσφεύγουσες για τους λόγους που εκτέθηκαν στη σκέψη 37 ανωτέρω.
- 42 Τέλος, ο Οργανισμός υποστηρίζει εσφαλμένα ότι οι προσφεύγουσες δεν αμφισβήτησαν την αιτιολογία που παρέθεσε στο από 24 Ιουλίου 2015 έγγραφό του. Πράγματι, με το υπόμνημα απαντήσεως, οι προσφεύγουσες αμφισβητούν ρητώς την επάρκεια της αιτιολογίας που παρατίθεται στο εν λόγω έγγραφο. Το γεγονός ότι η αμφισβήτηση αυτή δεν έλαβε χώρα εντός της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής είναι άνευ σημασίας όσον αφορά την εκτίμηση του εννόμου συμφέροντος των προσφευγουσών, δεδομένου ότι το συμφέρον αυτό δεν εκτιμάται ούτε σε σχέση με τη λήξη της εν λόγω προθεσμίας ούτε σε σχέση με το βάσιμο των προβληθεισών αιτιάσεων.
- 43 Για όλους τους ανωτέρω λόγους πρέπει να απορριφθούν τα επιχειρήματα του Οργανισμού με τα οποία προβάλλεται έλλειψη εννόμου συμφέροντος των προσφευγουσών.

Επί του παραδεκτού του από 26 Νοεμβρίου 2015 συμπληρωματικού υπομνήματος του Οργανισμού

- 44 Στις 26 Νοεμβρίου 2015, ο Οργανισμός κατέθεσε υπόμνημα στο οποίο ανέφερε ότι στις 30 Οκτωβρίου 2015 είχε λάβει απόφαση περί της αναθέσεως του τμήματος 3 του διαγωνισμού ESP EISD 5. Υποστηρίζει ότι από το νέο αυτό στοιχείο αποδεικνύεται ότι οι προσφεύγουσες κακώς υποστηρίζουν ότι οι επιχειρήσεις που είχαν υποβάλει προσφορά στον διαγωνισμό ESP EISD 4 γνώριζαν επακριβώς τις τιμές που αυτές είχαν προσφέρει σε εκείνον τον διαγωνισμό. Κατά τον Οργανισμό, το ως άνω υπόμνημα είναι παραδεκτό επειδή περιέχει «νέους ισχυρισμούς» και νέα αποδεικτικά στοιχεία. Οι προσφεύγουσες δεν αμφισβητούν το παραδεκτό του ως άνω υπομνήματος αλλά το βάσιμο των προβαλλόμενων με αυτό επιχειρημάτων.
- 45 Το άρθρο 84, παράγραφος 1, και το άρθρο 85, παράγραφοι 2 και 3, του Κανονισμού Διαδικασίας επιτρέπουν, αφενός, την προβολή νέων ισχυρισμών, εφόσον στηρίζονται σε νομικά και πραγματικά στοιχεία που ανέκυψαν κατά τη διαδικασία, και, αφετέρου, την όψιμη προσκόμιση αποδείξεων, εφόσον η καθυστέρηση δικαιολογείται. Εν προκειμένω, η απόφαση περί αναθέσεως του τμήματος 3

του διαγωνισμού ESP EISD 5 ελήφθη στις 30 Οκτωβρίου 2015. Πρόκειται για στοιχείο που ανέκυψε κατά τη διαδικασία. Ως εκ τούτου, πρέπει να κριθούν παραδεκτά τόσο το από 26 Νοεμβρίου 2015 υπόμνημα όσο και οι προσκομισθείσες με αυτό αποδείξεις (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 2015, Vanbreda Risk & Benefits κατά Επιτροπής, T-199/14, EU:T:2015:820, σκέψεις 58 έως 62).

Επί του παραδεκτού του παραρτήματος Γ 4

- 46 Ο Οργανισμός υποστηρίζει ότι το παράρτημα Γ 4 του υπομνήματος απαντήσεως, το οποίο περιέχει έκθεση που συνέταξε η επιτροπή αξιολογήσεως του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Φαρμάκων (EMA) στο πλαίσιο του επίδικου διαγωνισμού στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2013, European Dynamics Belgium κ.λπ. κατά EMA (T-638/11, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2013:530), είναι απαράδεκτο σύμφωνα με τα κριθέντα με τη διάταξη της 15ης Οκτωβρίου 2009, Hangzhou Duralamp Electronics κατά Συμβουλίου (T-459/07, EU:T:2009:403), και τα οριζόμενα στο σημείο 25 των Διατάξεων για τη ρύθμιση πρακτικών ζητημάτων σχετικών με την εκτέλεση του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου (EE 2015, L 152, σ. 1). Κατά την άποψη του Οργανισμού, οι προσφεύγουσες κατέχουν το έγγραφο αυτό επειδή ήταν διάδικοι στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η εν λόγω απόφαση. Δεν απέδειξαν όμως ότι ζήτησαν και έλαβαν την άδεια του EMA για να προσκομίσουν το συγκεκριμένο έγγραφο στην υπό κρίση υπόθεση. Ο Οργανισμός ζητεί, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 130, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, να αποσυρθεί το παράρτημα Γ 4 από τη δικογραφία της υπό κρίση υποθέσεως και να μη ληφθούν υπόψη τα επιχειρήματα που προβάλλουν οι προσφεύγουσες σε σχέση με αυτό στο σημείο 36 του υπομνήματος απαντήσεως.
- 47 Οι προσφεύγουσες δεν έλαβαν θέση επί του παραδεκτού του παραρτήματος Γ 4, δεδομένου ότι ο Οργανισμός το προέβαλε με το υπόμνημα ανταπαντήσεως.
- 48 Ως προς το ζήτημα αυτό, υπενθυμίζεται ότι το σημείο 25 των Διατάξεων για τη ρύθμιση πρακτικών ζητημάτων σχετικών με την εκτέλεση του Κανονισμού Διαδικασίας ορίζει ότι διαδικαστικό έγγραφο και τα παραρτήματά του τα οποία προσκομίστηκαν σε ορισμένη υπόθεση και κατατέθηκαν στη δικογραφία της υποθέσεως αυτής δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη για τις ανάγκες άλλης υποθέσεως. Συνεπώς, η ως άνω διάταξη διέπει την προετοιμασία της ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου υποθέσεως από το ίδιο κατ' ενάσκηση της εξουσίας του να οργανώνει τη διαδικασία. Το παράρτημα Γ 4 προσκομίστηκε από τις προσφεύγουσες ως αποδεικτικό στοιχείο και όχι για τη συμπλήρωση της δικογραφίας κατόπιν συναφούς αιτήματος του Γενικού Δικαστηρίου. Ως εκ τούτου, είναι αλυσιτελής η επίκληση του σημείου 25 των Διατάξεων για τη ρύθμιση πρακτικών ζητημάτων σχετικών με την εκτέλεση του Κανονισμού Διαδικασίας όσον αφορά την εκτίμηση του παραδεκτού του παραρτήματος Γ 4.
- 49 Εξάλλου, κατά το μέτρο που ο Οργανισμός επικαλείται, προς στήριξη του επιχειρήματός του ότι το παράρτημα Γ 4 είναι απαράδεκτο, τη διάταξη της 15ης Οκτωβρίου 2009, Hangzhou Duralamp Electronics κατά Συμβουλίου (T-459/07, EU:T:2009:403), υπενθυμίζεται ότι η κρατούσα στο δίκαιο της Ένωσης αρχή όσον αφορά την απόδειξη είναι η αρχή της ελεύθερης εκτιμήσεως των αποδείξεων (αποφάσεις της 25ης Ιανουαρίου 2007, Dalmine κατά Επιτροπής, C-407/04 P, EU:C:2007:53, σκέψη 63, και της 12ης Ιουνίου 2015, Health Food Manufacturers' Association κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-296/12, EU:T:2015:375, σκέψη 42).
- 50 Η αρχή της ελεύθερης εκτιμήσεως των αποδείξεων συνεπάγεται ότι, για το Γενικό Δικαστήριο, το μόνο κατάλληλο κριτήριο προς εκτίμηση των προσκομιζομένων αποδείξεων έγκειται στην αξιοπιστία τους (αποφάσεις της 25ης Ιανουαρίου 2007, Dalmine κατά Επιτροπής, C-407/04 P, EU:C:2007:53, σκέψη 63, και της 19ης Δεκεμβρίου 2013, Siemens κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-239/11 P, C-489/11 P και C-498/11 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2013:866, σκέψη 128).

- 51 Η αρχή της ελεύθερης εκτιμήσεως των αποδείξεων έχει ως αναγκαίο συμπλήρωμα την αρχή της ελευθερίας αποδείξεως (βλ., επ' αυτού, απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2005, *General Electric* κατά Επιτροπής, T-210/01, EU:T:2005:456, σκέψη 297), η οποία παρέχει στους διαδίκους τη δυνατότητα να προσκομίζουν ενώπιον του δικαστή της Ένωσης κάθε αποδεικτικό στοιχείο που έχει αποκτηθεί με σύννομο τρόπο και το οποίο εκτιμούν ότι είναι κρίσιμο για την τεκμηρίωση των απόψεών τους. Η ως άνω ελευθερία αποδείξεως συμβάλλει στη διασφάλιση του δικαιώματος των διαδίκων σε πραγματική προσφυγή που κατοχυρώνει το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 52 Οι αρχές της ελεύθερης εκτιμήσεως των αποδείξεων και της ελευθερίας αποδείξεως πρέπει εντούτοις να συμβιβάζονται με τις θεμελιώδεις αρχές του δικαίου της Ένωσης, όπως το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη και η ισότητα των όπλων.
- 53 Ειδικότερα, η ελεύθερη εκτίμηση των αποδείξεων πρέπει να συμβιβάζεται με το δικαίωμα κάθε διαδίκου να έχει τη δυνατότητα να υπερασπιστεί τα συμφέροντά του απαλλαγμένος από εξωτερικές επιρροές, ιδίως εκ μέρους του κοινού, και να προστατεύεται από την αθέμιτη χρήση των διαδικαστικών του εγγράφων (βλ., επ' αυτού, απόφαση της 17ης Ιουνίου 1998, *Svenska Journalistförbundet* κατά Συμβουλίου, T-174/95, EU:T:1998:127, σκέψεις 135 και 136).
- 54 Συνεπώς, εναπόκειται στο Γενικό Δικαστήριο να εκτιμά κατά πόσον είναι αθέμιτη η εκ μέρους ενός διαδίκου χρήση διαδικαστικού εγγράφου που προέρχεται από άλλη υπόθεση.
- 55 Από την αρχή της ελευθερίας αποδείξεως προκύπτει ότι οι διάδικοι ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου δικαιούνται, κατ' αρχήν, να επικαλούνται, ως αποδεικτικά στοιχεία, έγγραφα τα οποία προσκομίστηκαν σε άλλη ένδικη διαδικασία στην οποία συμμετείχαν οι ίδιοι ως διάδικοι. Εάν ο διάδικος απέκτησε πρόσβαση στα ως άνω έγγραφα με σύννομο τρόπο και αυτά δεν είναι εμπιστευτικά, η ορθή απονομή της δικαιοσύνης δεν κωλύει, κατ' αρχήν, την προσκόμισή τους ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου. Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι διάδικος σε ενώπιόν του δίκη δεν μπορούσε να ζητήσει την απόσυρση διαδικαστικού εγγράφου στην περίπτωση που το διαδικαστικό αυτό έγγραφο είχε ήδη προσκομιστεί από τον εν λόγω διάδικο σε άλλη δίκη μεταξύ των ίδιων διαδίκων (βλ., επ' αυτού, διάταξη της 15ης Μαΐου 1991, *Weddel* κατά Επιτροπής, C-54/90, μη δημοσιευθείσα, σκέψεις 1 έως 5).
- 56 Επιπλέον, η συγκατάθεση του διαδίκου από τον οποίο προέρχεται το διαδικαστικό έγγραφο δεν μπορεί να αποτελεί προϋπόθεση του παραδεκτού ενός εγγράφου προερχόμενου από άλλη υπόθεση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου. Πράγματι, μολοντί η συγκατάθεση του διαδίκου από τον οποίο προέρχεται το έγγραφο μπορεί να αποτελεί κρίσιμο στοιχείο για την εκτίμηση του κατά πόσον η χρήση του είναι θεμιτή, εντούτοις η επιβολή της υποχρέωσης να λαμβάνεται η συγκατάθεση αυτή, επί ποινή απαραδέκτου, πριν από την προσκόμιση του εγγράφου αυτού ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου στερεί το Γενικό Δικαστήριο από τη δυνατότητα να αποφανθεί επί του θεμιτού της χρήσεώς του και, κατά συνέπεια, από τη δυνατότητα να εκπληρώσει την υποχρέωσή του να παρέχει σε καθέναν από τους διαδίκους εύλογη δυνατότητα να εκθέσει την άποψή του, περιλαμβανομένων και των αποδεικτικών στοιχείων, υπό συνθήκες που δεν τον περιάγουν σε σαφώς μειονεκτική θέση έναντι του αντιδίκου, δυνατότητα που αποτελεί τη βάση της αρχής της ισότητας των όπλων (βλ., επ' αυτού, απόφαση της 6ης Νοεμβρίου 2012, *Otis* κ.λπ., C-199/11, EU:C:2012:684, σκέψη 71). Εναπόκειται συνεπώς στο Γενικό Δικαστήριο να σταθμίζει σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, αφενός, την ελευθερία αποδείξεως και, αφετέρου, την προστασία κατά της αθέμιτης χρήσεως των διαδικαστικών εγγράφων των διαδίκων.
- 57 Εν προκειμένω, το παράρτημα Γ 4 που προσκόμισαν οι προσφεύγουσες περιέχει αντίγραφο της εκθέσεως που κατάρτισε η επιτροπή αξιολογήσεως του EMA στο πλαίσιο του διαγωνισμού με στοιχεία EMA-2011-05-DV, από το οποίο έχουν απαλειφθεί τα ονόματα ορισμένων υπεργολάβων καθώς και τα ονόματα των μελών της επιτροπής αξιολογήσεως.

- 58 Οι προσφεύγουσες απέκτησαν πρόσβαση στην επίμαχη έκθεση της επιτροπής αξιολογήσεως επειδή υπέβαλαν προσφορά στο πλαίσιο του διαγωνισμού με στοιχεία EMA-2011-05-DV. Κατόπιν της αποφάσεως του EMA να αναθέσει τη σύμβαση σε άλλον προσφέροντα και να απορρίψει την προσφορά τους, οι προσφεύγουσες άσκησαν προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2013, European Dynamics Belgium κ.λπ. κατά EMA (T-638/11, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2013:530).
- 59 Από την απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2013, European Dynamics Belgium κ.λπ. κατά EMA (T-638/11, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2013:530), προκύπτει ότι η επίμαχη έκθεση της επιτροπής αξιολογήσεως αποτέλεσε διαδικαστικό έγγραφο που κατατέθηκε στη δικογραφία της ως άνω υποθέσεως. Το Γενικό Δικαστήριο αναφέρεται σε αυτήν ιδίως στις σκέψεις 31, 34 και 37 της εν λόγω αποφάσεως.
- 60 Εξάλλου, στην απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2013, European Dynamics Belgium κ.λπ. κατά EMA (T-638/11, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2013:530), το Γενικό Δικαστήριο ανέφερε ότι ο EMA είχε κοινοποιήσει την επίμαχη έκθεση αξιολογήσεως στις προσφεύγουσες πριν αυτές ασκήσουν προσφυγή κατά των αποφάσεων του EMA περί αναθέσεως της συμβάσεως σε άλλον προσφέροντα και περί απορρίψεως της προσφοράς τους. Πράγματι, όπως προκύπτει από τη σκέψη 11 της εν λόγω αποφάσεως, ο EMA, στις 20 Οκτωβρίου 2011, διαβίβασε στις προσφεύγουσες αντίγραφο της εν λόγω εκθέσεως, έχοντας απαλείψει τα ονόματα των μελών της επιτροπής αξιολογήσεως, και τα ονόματα των τριών επιλεγέντων προσφερόντων. Η έκθεση αυτή αποτελούσε μέρος της αιτιολογίας της αποφάσεως του EMA περί αναθέσεως της συμβάσεως σε άλλον προσφέροντα και όχι στις προσφεύγουσες. Βάσει της ίδιας εκθέσεως, δόθηκε στις προσφεύγουσες η δυνατότητα να εκτιμήσουν αν θα προσέφευγαν κατά της αποφάσεως περί αναθέσεως που έλαβε ο EMA, όπερ έπραξαν στις 12 Δεκεμβρίου 2011 ασκώντας προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.
- 61 Κατά συνέπεια, οι προσφεύγουσες έχουν στην κατοχή τους την επίμαχη έκθεση της επιτροπής αξιολογήσεως επειδή υπέβαλαν προσφορά σε διαγωνισμό που είχε οργανώσει ο EMA για τη σύναψη δημόσιας συμβάσεως και επειδή, ως απορριφθέντες προσφέροντες, ζήτησαν να πληροφορηθούν τους λόγους της απορρίψεως της προσφοράς τους. Ως εκ τούτου, οι προσφεύγουσες απέκτησαν την έκθεση αυτή με τρόπο σύννομο.
- 62 Το γεγονός ότι η επίμαχη έκθεση της επιτροπής αξιολογήσεως αποτέλεσε στη συνέχεια διαδικαστικό έγγραφο στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2013, European Dynamics Belgium κ.λπ. κατά EMA (T-638/11, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2013:530), και ότι οι προσφεύγουσες δεν έλαβαν τη συγκατάθεση του EMA για τη χρήση της στην υπό κρίση υπόθεση δεν καθιστά δυνατό τον χαρακτηρισμό της χρήσεως αυτής ως αθέμιτης. Επιπλέον, πέραν του γεγονότος ότι οι προσφεύγουσες απέκτησαν την έκθεση αυτή με τρόπο σύννομο, διαπιστώνεται ότι τα στοιχεία και οι εκτιμήσεις του EMA που αυτή περιέχει δεν μπορούν να θεωρηθούν εμπιστευτικά έναντι του Οργανισμού. Εξάλλου, λαμβανομένων υπόψη του περιεχομένου του εγγράφου αυτού και της ελευθερίας αποδείξεως των προσφευγουσών, ο EMA δεν θα μπορούσε να αρνηθεί δικαιολογημένα τη γνωστοποίησή του στον Οργανισμό στο πλαίσιο της παρούσας δίκης. Κατά συνέπεια, δεν ήταν αναγκαία η συγκατάθεση του EMA για τη χρήση του εγγράφου αυτού στην υπό κρίση υπόθεση. Ως εκ τούτου, η απόρριψη ως απαράδεκτου του παραρτήματος Γ 4 θα αντέβαινε στην ορθή απονομή της δικαιοσύνης καθόσον η απόρριψη αυτή θα περιόριζε χωρίς εύλογη αιτία την ελευθερία αποδείξεως των προσφευγουσών.
- 63 Για τους ανωτέρω λόγους, το παράρτημα Γ 4 πρέπει να κριθεί παραδεκτό.

Επί του παραδεκτού των επιχειρημάτων των προσφευγουσών τα οποία εκτίθενται στις παρατηρήσεις τους σχετικά με τη διεξαγωγή επ' ακροατηρίου συζητήσεως

- 64 Με επιστολή της 7ης Ιουνίου 2016, οι προσφεύγουσες δήλωσαν ότι δεν ζητούσαν τη διεξαγωγή επ' ακροατηρίου συζητήσεως, αλλά ότι ήταν διαθέσιμες να παρασταθούν σε περίπτωση που το Γενικό Δικαστήριο αποφάσιζε τη διεξαγωγή τέτοιας συζητήσεως. Δικαιολόγησαν την επιλογή τους να μη ζητήσουν τη διεξαγωγή επ' ακροατηρίου συζητήσεως εφιστώντας την προσοχή του Γενικού Δικαστηρίου σε ορισμένα σημεία του υπομνήματος ανταπαντήσεως.
- 65 Με επιστολή της 7ης Ιουνίου 2016, ο Οργανισμός δήλωσε ότι επαφίεται στην κρίση του Γενικού Δικαστηρίου σε σχέση με τη διεξαγωγή επ' ακροατηρίου συζητήσεως. Εξάλλου, με επιστολή της 28ης Ιουνίου 2016 υποστήριξε ότι οι προσφεύγουσες προέβαλαν νέους ισχυρισμούς με τις από 7 Ιουνίου 2016 παρατηρήσεις τους σχετικά με τη διεξαγωγή επ' ακροατηρίου συζητήσεως. Ο Οργανισμός ζήτησε από το Γενικό Δικαστήριο να επιστραφεί η επιστολή αυτή στις προσφεύγουσες ως μη αποδεκτή και να μη ληφθούν υπόψη οι περιεχόμενοι σε αυτήν ισχυρισμοί τους. Επικουρικώς, ζήτησε να του δοθεί η δυνατότητα να απαντήσει επί των ισχυρισμών αυτών είτε εγγράφως είτε κατά την ενδεχόμενη επ' ακροατηρίου συζήτηση, εφόσον αυτή αποφασιζόταν από το Γενικό Δικαστήριο.
- 66 Το Γενικό Δικαστήριο παρατηρεί ότι τα επιχειρήματα που προέβαλαν οι προσφεύγουσες με την από 7 Ιουνίου 2016 επιστολή τους συνίστανται στους λόγους μη υποβολής εκ μέρους τους αιτήματος για τη διεξαγωγή επ' ακροατηρίου συζητήσεως. Σε αυτούς δεν περιλαμβάνονται νέα επιχειρήματα σε σχέση με εκείνα που είχαν ήδη προβάλει με το δικόγραφο της προσφυγής τους και το υπόμνημα απαντήσεως. Ο Οργανισμός δεν εκθέτει επαρκώς επί ποιας βάσεως υποστηρίζει ότι οι προσφεύγουσες προέβαλαν αυτοτελείς ισχυρισμούς απαντώντας στα επιχειρήματα που περιείχε το υπόμνημα ανταπαντήσεως.
- 67 Κατά συνέπεια, δεν συντρέχει λόγος να γίνουν δεκτά, αφενός, το αίτημα του Οργανισμού να κριθεί απαράδεκτη η από 7 Ιουνίου 2016 επιστολή των προσφευγουσών και, αφετέρου, το αίτημά του να του δοθεί η δυνατότητα απαντήσεως στην επιστολή αυτή. Επιπλέον, δεδομένου ότι τα επιχειρήματα που προέβαλαν οι προσφεύγουσες με την από 7 Ιουνίου 2016 επιστολή τους συνίστανται αποκλειστικά στους λόγους που δικαιολογούν τη μη υποβολή εκ μέρους τους αιτήματος για τη διεξαγωγή επ' ακροατηρίου συζητήσεως, το Γενικό Δικαστήριο δεν θα λάβει υπόψη τους λόγους αυτούς κατά την εκτίμηση του μοναδικού λόγου ακυρώσεως που προέβαλαν οι προσφεύγουσες σχετικά με την εκ μέρους του Οργανισμού παράβαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως.

Επί της ουσίας

Εισαγωγή

- 68 Προς στήριξη της προσφυγής, οι προσφεύγουσες προβάλλουν έναν και μόνο λόγο ακυρώσεως που αφορά παράβαση, εκ μέρους του Οργανισμού, της υποχρέωσης αιτιολογήσεως. Υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις, όπως συμπληρώθηκαν από τα πρακτικά της επιτροπής αξιολογήσεως, πάσχουν όσον αφορά την αξιολόγηση της προσφοράς τους από έλλειψη αιτιολογίας ως προς το ζήτημα αν οι προσφορές που έγιναν δεκτές για κάθε ένα από τα επίμαχα τμήματα ήταν «υπερβολικά χαμηλές».
- 69 Προς στήριξη του μοναδικού λόγου ακυρώσεως, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι οι διαγωνισμοί ESP EISD 4 και ESP EISD 5 είχαν όμοιο αντικείμενο και παρόμοια περιγραφή των διαφόρων τμημάτων και ότι οι προσφέροντες στο πλαίσιο του διαγωνισμού ESP EISD 5 γνώριζαν επακριβώς τις τιμές που αυτές είχαν προσφέρει στο πλαίσιο του διαγωνισμού ESP EISD 4. Η αντίστροφη εφαρμογή του μαθηματικού τύπου αξιολογήσεως ο οποίος προβλεπόταν στον διαγωνισμό ESP EISD 4, σε συνδυασμό με μια σειρά εύλογων παραδοχών που γνωρίζει η αγορά, μπορούσε να δώσει τη δυνατότητα στους προσφέροντες να κατανοήσουν τις τιμές που χρησιμοποιεί ο ανταγωνιστής. Κατά

τις προσφεύγουσες, οι προσφέροντες των οποίων οι προσφορές επιλέχθηκαν για τα τμήματα 1 και 2 του διαγωνισμού ESP EISD 5 μείωσαν υπερβολικά τις τιμές τους σε σχέση με αυτές που έδωσαν στα αντίστοιχα προφίλ στον διαγωνισμό ESP EISD 4. Οι εν λόγω προσφέροντες ενήργησαν κατ' αυτόν τον τρόπο προκειμένου να ισοσταθμίσουν το ποιοτικό έλλειμμα των τεχνικών τους προσφορών και να καταταγούν σε υψηλότερες θέσεις για τα εν λόγω τμήματα. Οι προσφεύγουσες επικαλούνται συναφώς ορισμένες προσφορές των επίμαχων προσφερόντων. Οι προσφεύγουσες προβάλλουν ότι ο Οργανισμός όφειλε συνεπώς να αιτιολογήσει γιατί οι επιλεγείσες προσφορές δεν ήταν υπερβολικά χαμηλές και ότι στο πλαίσιο της αιτιολογήσεως αυτής έπρεπε να εκθέσει τη συλλογιστική βάσει της οποίας, αφενός, έκρινε ότι, λαμβανομένων κυρίως υπόψη των οικονομικών χαρακτηριστικών τους, οι προσφορές αυτές τηρούσαν, μεταξύ άλλων, τη νομοθεσία της χώρας εντός της οποίας έπρεπε να παρασχεθούν οι υπηρεσίες, στον τομέα αμοιβών του προσωπικού, συνεισφοράς στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και τηρήσεως των κανόνων ασφάλειας και υγιεινής στον χώρο εργασίας και, αφετέρου, εξακρίβωσε ότι στην προσφερόμενη τιμή ενσωματώνονταν όλες οι δαπάνες που προκύπτουν από τις τεχνικές πτυχές της επιλεγείσας προσφοράς. Σε κανένα όμως από τα έγγραφα που έλαβαν από τον Οργανισμό δεν υπήρχε αναφορά στο θέμα των υπερβολικά χαμηλών προσφορών. Κατά συνέπεια, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι ο Οργανισμός παρέβη την υποχρέωση αιτιολογήσεως που υπέχει και ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις πρέπει να ακυρωθούν.

- 70 Ο Οργανισμός αμφισβητεί ότι παρέβη την υποχρέωση αιτιολογήσεως. Υποστηρίζει ότι τα στοιχεία που γνωστοποιήθηκαν στις προσφεύγουσες είναι σύμφωνα με τα κριτήρια της πάγιας νομολογίας σχετικά με την υποχρέωση αιτιολογήσεως. Οι προσφεύγουσες δεν απέδειξαν ούτε για ποιον λόγο συνιστούσε, εν προκειμένω, υποχρεωτικό στοιχείο της αιτιολογίας των προσβαλλομένων αποφάσεων η εξέταση των υπερβολικά χαμηλών προσφορών ούτε για ποιον λόγο οι οικονομικές προσφορές των επιλεγέντων προσφερόντων ήταν υπερβολικά χαμηλές.
- 71 Λαμβανομένων υπόψη των ως άνω επιχειρημάτων, πρέπει, πρώτον, να γίνει υπόμνηση του περιεχομένου της υποχρέωσης αιτιολογήσεως που υπέχει ο Οργανισμός ως αναθέτουσα αρχή, δεύτερον, να διευκρινιστεί το περιεχόμενο των κανόνων που διέπουν τις υπερβολικά χαμηλές προσφορές και, τρίτον, να εξεταστεί αν, στην υπό κρίση υπόθεση, ο Οργανισμός τήρησε την υποχρέωση αιτιολογήσεως.

Επί του περιεχομένου της υποχρέωσης αιτιολογήσεως που υπέχει ο Οργανισμός ως αναθέτουσα αρχή

- 72 Κατά το άρθρο 41, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, η διοίκηση έχει την υποχρέωση να αιτιολογεί τις αποφάσεις της. Κατά πάγια νομολογία, η ως άνω υποχρέωση αιτιολογήσεως σημαίνει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 296, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, το όργανο που εκδίδει την πράξη οφείλει να εκθέσει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο τη συλλογιστική στην οποία στηρίζεται η πράξη, ώστε να παρέχεται η δυνατότητα, αφενός, στους ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου, για να μπορούν να ασκήσουν τα δικαιώματά τους, και, αφετέρου, στον δικαστή να ασκήσει τον δικαστικό έλεγχο (αποφάσεις της 25ης Φεβρουαρίου 2003, Strabag Benelux κατά Συμβουλίου, T-183/00, EU:T:2003:36, σκέψη 55· της 24ης Απριλίου 2013, Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά Επιτροπής, T-32/08, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2013:213, σκέψη 37, και της 28ης Ιουνίου 2016, AF Steelcase κατά EUIPO, T-652/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:370, σκέψη 43).
- 73 Συνεπώς, η υποχρέωση αιτιολογήσεως οριοθετείται από τη λειτουργία της, η οποία συνίσταται στην παροχή της δυνατότητας στους μεν ενδιαφερομένους να ασκήσουν τα δικαιώματά τους, στον δε δικαστή να ασκήσει τον δικαστικό έλεγχο. Συμβάλλει δε στη διασφάλιση αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας (βλ. απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2011, Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά ΕΤΕπ, T-461/08, EU:T:2011:494, σκέψη 122 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 74 Επομένως, η τήρηση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως πρέπει, κατ' αρχήν, να εκτιμάται βάσει των πληροφοριακών στοιχείων που είχαν στη διάθεσή τους οι προσφεύγοντες, το αργότερο, κατά τον χρόνο ασκήσεως της προσφυγής (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις της 25ης Φεβρουαρίου 2003, Renco κατά Συμβουλίου, T-4/01, EU:T:2003:37, σκέψη 96 της 19ης Απριλίου 2012, Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά Επιτροπής, T-49/09, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2012:186, σκέψη 36 της 21ης Φεβρουαρίου 2013, Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά Επιτροπής, T-9/10, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2013:88, σκέψεις 27 και 28, και της 23ης Μαΐου 2014, European Dynamics Luxembourg κατά ΕΚΤ, T-553/11, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2014:275, σκέψη 167 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Η αιτιολογία δεν μπορεί να διασαφηνίζεται για πρώτη φορά και εκ των υστέρων ενώπιον του δικαστή. Μόνο εξαιρετικές περιστάσεις μπορούν να δικαιολογήσουν την εκ μέρους του δικαστή λήψη υπόψη στοιχείων που προσκομίστηκαν κατά τη διάρκεια της δίκης (βλ., επ' αυτού, απόφαση της 20ής Μαΐου 2009, VIP Car Solutions κατά Κοινοβουλίου, T-89/07, EU:T:2009:163, σκέψη 76 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 75 Υπενθυμίζεται, εξάλλου, ότι η απαίτηση περί αιτιολογήσεως πρέπει να εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως, ιδίως του περιεχομένου της πράξεως, της φύσεως των προβαλλομένων λόγων και του συμφέροντος που έχουν ενδεχομένως στην παροχή διευκρινίσεων οι αποδέκτες ή άλλα πρόσωπα τα οποία η πράξη αφορά άμεσα και ατομικά. Δεν είναι απαραίτητο η αιτιολογία να αναφέρεται συγκεκριμένα σε όλα τα κρίσιμα πραγματικά και νομικά στοιχεία, καθόσον το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας πράξεως ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του άρθρου 296, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο βάσει της διατυπώσεώς της, αλλά και βάσει του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται, καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα (βλ. απόφαση της 23ης Μαΐου 2014, European Dynamics Luxembourg κατά ΕΚΤ, T-553/11, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2014:275, σκέψη 153 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 76 Η υποχρέωση αιτιολογήσεως την οποία υπέχει η αναθέτουσα αρχή εξειδικεύεται από τους κανόνες που διέπουν τις δημόσιες συμβάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και περιλαμβάνονται ιδίως στον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) 966/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης (ΕΕ 2012, L 298, σ. 1), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των περιστατικών της υπό κρίση υποθέσεως (στο εξής: δημοσιονομικός κανονισμός), και στον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 1268/2012 της Επιτροπής, της 29ης Οκτωβρίου 2012, σχετικά με τους κανόνες εφαρμογής του δημοσιονομικού κανονισμού (ΕΕ 2012, L 362, σ. 1), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των περιστατικών της υπό κρίση υποθέσεως (στο εξής: κανόνες εφαρμογής), και οι οποίοι έχουν εφαρμογή για τον Οργανισμό [βλ. τα εφαρμοστέα εν προκειμένω άρθρα 22 και 40 του κανονισμού (ΕΚ) 881/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με τη σύσταση Ευρωπαϊκού Οργανισμού Σιδηροδρόμων (ΕΕ 2004, L 164, σ. 1), σε συνδυασμό με το άρθρο 85 του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 1271/2013 της Επιτροπής, της 30ής Σεπτεμβρίου 2013, για τη θέσπιση του δημοσιονομικού κανονισμού-πλαισίου για τους οργανισμούς που αναφέρονται στο άρθρο 208 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 966/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ 2013, L 328, σ. 42)].
- 77 Ειδικότερα, το άρθρο 113, παράγραφος 2, του δημοσιονομικού κανονισμού προβλέπει ότι η αναθέτουσα αρχή γνωστοποιεί, αφενός, σε κάθε απορριφθέντα προσφέροντα τους λόγους απορρίψεως της προσφοράς του και, αφετέρου, σε κάθε προσφέροντα ο οποίος πληροί τα κριτήρια αποκλεισμού και επιλογής και υποβάλλει εγγράφως αίτηση προς τούτο τα σχετικά χαρακτηριστικά και πλεονεκτήματα της επιλεγείσας προσφοράς καθώς και το όνομα του αναδόχου. Εξάλλου, κατά το άρθρο 161, παράγραφος 2, των κανόνων εφαρμογής, η αναθέτουσα αρχή γνωστοποιεί τις ανωτέρω πληροφορίες εντός το πολύ δεκαπέντε ημερών από την παραλαβή σχετικής γραπτής αιτήσεως. Το άρθρο 161, παράγραφος 3, των εν λόγω κανόνων επαναλαμβάνει μεταξύ άλλων ότι οι προσφέροντες των οποίων οι προσφορές απορρίφθηκαν μπορούν να λάβουν, κατόπιν γραπτής αιτήσεως, συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με τους λόγους απορρίψεως και τα χαρακτηριστικά και τα σχετικά πλεονεκτήματα της επιλεγείσας προσφοράς, καθώς και το όνομα ή την επωνυμία του αναδόχου.

- 78 Συνεπώς, το άρθρο 113, παράγραφος 2, του δημοσιονομικού κανονισμού και το άρθρο 161, παράγραφος 2, των κανόνων εφαρμογής προβλέπουν έναντι των προσφερόντων των οποίων η προσφορά απορρίφθηκε αιτιολόγηση σε δύο στάδια. Η αναθέτουσα αρχή γνωστοποιεί, κατ' αρχάς, σε όλους τους απορριφθέντες προσφέροντες την απόρριψη της προσφοράς τους και τους λόγους απορρίψεώς της. Οι λόγοι αυτοί μπορεί να εκτίθενται συνοπτικώς λαμβανομένης υπόψη της προβλεπόμενης στην ίδια διάταξη δυνατότητας του προσφέροντος του οποίου η προσφορά απορρίφθηκε να ζητήσει λεπτομερέστερη αιτιολογία. Εν συνεχεία, βάσει των ίδιων ως άνω διατάξεων, στην περίπτωση που ο απορριφθείς προσφέρων πληροί τα κριτήρια αποκλεισμού και επιλογής και υποβάλλει γραπτώς αίτηση προς τούτο, η αναθέτουσα αρχή τού γνωστοποιεί το ταχύτερο δυνατό και, σε κάθε περίπτωση, εντός δεκαπέντε ημερών από την παραλαβή της αιτήσεως τα σχετικά χαρακτηριστικά και πλεονεκτήματα της επιλεγείσας προσφοράς καθώς και το όνομα ή την επωνυμία του αναδόχου.
- 79 Το Γενικό Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η γνωστοποίηση της αιτιολογίας σε δύο στάδια δεν αντιβαίνει στον σκοπό της υποχρέωσης αιτιολογήσεως, ο οποίος συνίσταται στην παροχή της δυνατότητας, αφενός, στους ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους για τους οποίους ελήφθη το μέτρο, για να είναι σε θέση να ασκήσουν τα δικαιώματά τους, και, αφετέρου, στον δικαστή να ασκήσει τον δικαστικό έλεγχο (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις της 25ης Φεβρουαρίου 2003, Renco κατά Συμβουλίου, T-4/01, EU:T:2003:37, σκέψη 93· της 15ης Οκτωβρίου 2013, European Dynamics Belgium κ.λπ. κατά ΕΜΑ, T-638/11, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2013:530, σκέψη 24, και της 17ης Σεπτεμβρίου 2015, Ricoh Belgium κατά Συμβουλίου, T-691/13, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2015:641, σκέψη 38).
- 80 Τέλος, η προβλεπόμενη στο άρθρο 296 ΣΛΕΕ υποχρέωση αιτιολογήσεως αποτελεί ουσιώδη τύπο που πρέπει να διακρίνεται από το ζήτημα του βασίμου της αιτιολογίας, το οποίο αφορά την ουσιαστική νομιμότητα της επίδικης πράξεως (αποφάσεις της 23ης Μαΐου 2014, European Dynamics Luxembourg κατά ΕΚΤ, T-553/11, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2014:275, σκέψη 154, και της 28ης Ιουνίου 2016, AF Steelcase κατά ΕUIPO, T-652/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:370, σκέψη 47).
- 81 Δεδομένου ότι η υποχρέωση αιτιολογήσεως ορισμένης πράξεως εξαρτάται από το πραγματικό και νομικό πλαίσιο εντός του οποίου εκδόθηκε η πράξη, πρέπει να ληφθούν υπόψη τα ακόλουθα σημεία του εφαρμοστέου εν προκειμένω κανονιστικού πλαισίου που διέπει τις υπερβολικά χαμηλές προσφορές.

Επί του περιεχομένου των κανόνων που διέπουν τις υπερβολικά χαμηλές προσφορές

- 82 Το άρθρο 151, παράγραφος 1, των κανόνων εφαρμογής ορίζει τα εξής:

«1. Εάν, για συγκεκριμένη σύμβαση, οι προσφορές φαίνονται υπερβολικά χαμηλές, η αναθέτουσα αρχή, πριν απορρίψει για αυτόν και μόνο τον λόγο τις εν λόγω προσφορές, ζητεί εγγράφως τις διευκρινίσεις που θεωρεί ενδεδειγμένες σχετικά με τα στοιχεία της προσφοράς και επαληθεύει, μετά την ακρόαση των μερών, τα στοιχεία αυτά, λαμβάνοντας υπόψη τις δοθείσες εξηγήσεις. Οι εν λόγω διευκρινίσεις μπορούν να αναφέρονται ιδίως στην τήρηση των διατάξεων σχετικά με την προστασία και τους όρους εργασίας που ισχύουν στον τόπο όπου θα εκτελεσθεί η σύμβαση.

Η αναθέτουσα αρχή μπορεί, ιδίως, να λαμβάνει υπόψη τις εξηγήσεις που αφορούν:

- α) τα οικονομικά χαρακτηριστικά της παραγωγικής διαδικασίας, της παροχής των ζητούμενων υπηρεσιών ή της κατασκευαστικής μεθόδου·
- β) στις εφαρμοζόμενες τεχνικές λύσεις και τους κατ' εξαίρεση ευνοϊκούς όρους που ισχύουν για τον προσφέροντα·
- γ) την πρωτοτυπία της προσφοράς.

2. Εάν η αναθέτουσα αρχή διαπιστώσει ότι μια υπερβολικά χαμηλή προσφορά προκύπτει από τη χορήγηση κρατικής ενίσχυσης, μπορεί να απορρίψει γι' αυτόν και μόνο τον λόγο την προσφορά αυτή μόνο εάν ο υποψήφιος δεν μπορέσει να αποδείξει εντός εύλογης προθεσμίας καθοριζόμενης από την αναθέτουσα αρχή ότι αυτή η ενίσχυση έχει χορηγηθεί οριστικά και σύμφωνα με τις διαδικασίες που καθορίζονται στις κανονιστικές ρυθμίσεις της Ένωσης που διέπουν τις κρατικές ενισχύσεις.»
- 83 Η έννοια «υπερβολικά χαμηλή προσφορά» δεν ορίζεται ούτε στις διατάξεις του δημοσιονομικού κανονισμού ούτε σε εκείνες των κανόνων εφαρμογής. Έχει εντούτοις κριθεί ότι το υπερβολικά χαμηλό της προσφοράς πρέπει να εκτιμάται σε συνάρτηση με τη σύνθεση της προσφοράς και με τη φύση της επίμαχης παροχής (απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2016, Agriconsulting Europe κατά Επιτροπής, T-570/13, EU:T:2016:40, σκέψη 55).
- 84 Το άρθρο 158, παράγραφος 4, των κανόνων εφαρμογής ορίζει ότι, σε περίπτωση υπερβολικά χαμηλών προσφορών, η επιτροπή αξιολογήσεως ζητεί τις προσήκουσες διευκρινίσεις ως προς τη σύνθεση της προσφοράς.
- 85 Όσον αφορά τη διάταξη αυτή, το Γενικό Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να ελέγχει τη σοβαρότητα μιας προσφοράς απορρέει από την προηγούμενη ύπαρξη αμφιβολιών ως προς την αξιοπιστία της, λαμβανομένου υπόψη ότι το ως άνω άρθρο έχει ως κύριο σκοπό να μην αποκλείεται προσφέρων από τη διαδικασία χωρίς να του έχει δοθεί η δυνατότητα να δικαιολογήσει το περιεχόμενο της προσφοράς του η οποία φαίνεται υπερβολικά χαμηλή. Συνεπώς, μόνον εφόσον προκύπτουν τέτοιες αμφιβολίες οφείλει η επιτροπή αξιολογήσεως να ζητήσει τις προσήκουσες διευκρινίσεις ως προς τη σύνθεση της προσφοράς, προτού, ενδεχομένως, την απορρίψει. Αντιθέτως, στην περίπτωση που μια προσφορά δεν φαίνεται υπερβολικά χαμηλή σύμφωνα με το άρθρο 158, παράγραφος 4, των κανόνων εφαρμογής, το εν λόγω άρθρο δεν εφαρμόζεται [βλ., επ' αυτού, αποφάσεις της 6ης Ιουλίου 2005, TQ3 Travel Solutions Belgium κατά Επιτροπής, T-148/04, EU:T:2005:274, σκέψεις 49 και 50· της 11ης Μαΐου 2010, PC-Ware Information Technologies κατά Επιτροπής, T-121/08, EU:T:2010:183, σκέψη 72· της 5ης Νοεμβρίου 2014, Computer Resources International (Luxembourg) κατά Επιτροπής, T-422/11, EU:T:2014:927, σκέψη 57, και της 15ης Σεπτεμβρίου 2016, European Dynamics Luxembourg και Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά Επιτροπής, T-698/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:476, σκέψη 59].
- 86 Τέτοιες αμφιβολίες μπορεί να υφίστανται, μεταξύ άλλων, εάν προκύπτει αβεβαιότητα ως προς, αφενός, το κατά πόσον ορισμένη προσφορά τηρεί τη νομοθεσία της χώρας εντός της οποίας πρέπει να παρασχεθούν οι υπηρεσίες, στον τομέα αμοιβών του προσωπικού, συνεισφοράς στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και τηρήσεως των κανόνων ασφάλειας και υγιεινής στον χώρο εργασίας ή των πωλήσεων επί ζημία, και, αφετέρου, το κατά πόσον στην προσφερόμενη τιμή ενσωματώνονται όλες οι δαπάνες που προκύπτουν από τις τεχνικές πτυχές της προσφοράς (απόφαση της 8ης Οκτωβρίου 2015, Secolux κατά Επιτροπής, T-90/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2015:772, σκέψη 62).
- 87 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής εκτίμηση του κατά πόσον συντρέχει περίπτωση υπερβολικά χαμηλής προσφοράς διενεργείται σε δύο στάδια.
- 88 Σε ένα πρώτο στάδιο, η αναθέτουσα αρχή οφείλει να εκτιμήσει αν οι υποβληθείσες προσφορές «φαίνονται» υπερβολικά χαμηλές (βλ. άρθρο 151, παράγραφος 1, των κανόνων εφαρμογής). Η χρήση του ρήματος «φαίνονται» στους κανόνες εφαρμογής σημαίνει ότι η αναθέτουσα αρχή προβαίνει σε μία εκ πρώτης όψεως εκτίμηση του κατά πόσον οι προσφορές είναι υπερβολικά χαμηλές. Ως εκ τούτου, οι κανόνες εφαρμογής δεν επιβάλλουν στην αναθέτουσα αρχή την υποχρέωση να προβεί αυτεπαγγέλτως σε διεξοδική ανάλυση της συνθέσεως κάθε προσφοράς προκειμένου να διαπιστώσει ότι αυτή δεν αποτελεί υπερβολικά χαμηλή προσφορά. Ειδικότερα, σε ένα πρώτο στάδιο, η αναθέτουσα αρχή οφείλει μόνο να εξετάσει αν οι υποβληθείσες προσφορές περιέχουν ένδειξη ικανή να δημιουργήσει την υποψία ότι ενδέχεται να είναι υπερβολικά χαμηλές. Αυτό ισχύει ιδίως στην περίπτωση που η προσφερόμενη τιμή σε υποβληθείσα προσφορά είναι σημαντικά χαμηλότερη από εκείνη που

προσφέρεται με τις λοιπές προσφορές ή από τη συνήθη αγοραία τιμή. Αν δεν υπάρχει τέτοια ένδειξη στις υποβληθείσες προσφορές και αυτές δεν φαίνονται συνεπώς υπερβολικά χαμηλές, η αναθέτουσα αρχή δύναται να συνεχίσει την αξιολόγησή τους και τη διαδικασία αναθέσεως της συμβάσεως.

- 89 Αντιθέτως, αν υφίστανται ενδείξεις ικανές να δημιουργήσουν την υποψία ότι ορισμένη προσφορά ενδέχεται να είναι υπερβολικά χαμηλή, η αναθέτουσα αρχή οφείλει να προβεί, σε δεύτερο στάδιο, στον έλεγχο της συνθέσεως της προσφοράς προκειμένου να βεβαιωθεί ότι η προσφορά δεν είναι υπερβολικά χαμηλή. Όταν προβαίνει στον έλεγχο αυτό, η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να παρέχει στον οικείο προσφέροντα τη δυνατότητα να εκθέσει τους λόγους για τους οποίους ο ίδιος εκτιμά ότι η προσφορά του δεν είναι υπερβολικά χαμηλή. Η αναθέτουσα αρχή οφείλει στη συνέχεια να εκτιμήσει τις δοθείσες εξηγήσεις και να κρίνει αν η συγκεκριμένη προσφορά είναι υπερβολικά χαμηλή, οπότε υποχρεούται να την απορρίψει.
- 90 Δεδομένου ότι η απαίτηση αιτιολογήσεως πρέπει να εκτιμάται μεταξύ άλλων βάσει των εφαρμοστέων νομικών κανόνων (βλ. σκέψη 75 ανωτέρω), η ύπαρξη του ως άνω ελέγχου σε δύο στάδια επηρεάζει το περιεχόμενο της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως που υπέχει η αναθέτουσα αρχή.

Εξέταση της τηρήσεως από τον Οργανισμό της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως στην υπό κρίση υπόθεση

- 91 Το Γενικό Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί επί της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως που υπέχει η αναθέτουσα αρχή στην περίπτωση που, κατά το στάδιο της αξιολογήσεως των προσφορών, η αρχή αυτή είχε αμφιβολίες ως προς το κατά πόσον ορισμένη προσφορά ήταν υπερβολικά χαμηλή και εκτίμησε, αφού άκουσε τον οικείο προσφέροντα και προέβη σε ενδεδειγμένη ανάλυση, είτε ότι η προσφορά αυτή δεν ήταν υπερβολικά χαμηλή (απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2013, European Dynamics Belgium κ.λπ. κατά EMA, T-638/11, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2013:530, σκέψεις 64 και 65) είτε ότι ήταν [απόφαση της 5ης Νοεμβρίου 2014, Computer Resources International (Luxembourg) κατά Επιτροπής, T-422/11, EU:T:2014:927, σκέψεις 39 και 40]. Ειδικότερα κρίθηκε ότι για να παράσχει επαρκή αιτιολογία ως προς το ότι η επιλεγείσα προσφορά δεν ήταν υπερβολικά χαμηλή, η αναθέτουσα αρχή όφειλε να εκθέσει τη συλλογιστική βάσει της οποίας, αφενός, έκρινε ότι, λαμβανομένων κυρίως υπόψη των οικονομικών χαρακτηριστικών της, η προσφορά αυτή τηρεί, μεταξύ άλλων, τη νομοθεσία της χώρας εντός της οποίας πρέπει να παρασχεθούν οι υπηρεσίες, στον τομέα αμοιβών του προσωπικού, συνεισφοράς στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και τηρήσεως των κανόνων ασφάλειας και υγιεινής στον χώρο εργασίας και, αφετέρου, εξακρίβωσε ότι στην προσφερόμενη τιμή ενσωματώνονται όλες οι δαπάνες που προκύπτουν από τις τεχνικές πτυχές της επιλεγείσας προσφοράς (απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2013, European Dynamics Belgium κ.λπ. κατά EMA, T-638/11, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2013:530, σκέψη 68).
- 92 Το περιεχόμενο της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως που υπέχει η αναθέτουσα αρχή στην περίπτωση που εκτιμά ότι η επιλεγείσα προσφορά δεν φαίνεται υπερβολικά χαμηλή είναι περιορισμένο, όπως προκύπτει από τους εκτεθέντες στη σκέψη 82 ανωτέρω κανόνες που διέπουν τις υπερβολικά χαμηλές προσφορές και, ειδικότερα, από το ότι η αναθέτουσα αρχή οφείλει να προβεί μόνο σε μια εκ πρώτης όψεως εκτίμηση του υπερβολικά χαμηλού χαρακτήρα των προσφορών. Πράγματι, τυχόν υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να εκθέσει λεπτομερώς τους λόγους για τους οποίους ορισμένη προσφορά δεν φαίνεται, κατά την άποψή της, υπερβολικά χαμηλή δεν θα λάμβανε υπόψη τη διάκριση μεταξύ των δύο σταδίων της εξετάσεως την οποία προβλέπει το άρθρο 151 των κανόνων εφαρμογής.
- 93 Ειδικότερα, όταν η αναθέτουσα αρχή επιλέγει ορισμένη προσφορά, δεν υποχρεούται να αναφέρει ρητώς, απαντώντας σε οποιοδήποτε αίτημα αιτιολογήσεως της υποβάλλεται δυνάμει του άρθρου 113, παράγραφος 2, του δημοσιονομικού κανονισμού, τους λόγους για τους οποίους η επιλεγείσα προσφορά δεν φαίνεται, κατά την άποψή της, υπερβολικά χαμηλή. Πράγματι, εφόσον η αναθέτουσα αρχή επιλέγει την εν λόγω προσφορά, προκύπτει εμμέσως πλην σαφώς ότι αυτή έκρινε ότι δεν υπήρχαν ενδείξεις ότι ήταν υπερβολικά χαμηλή. Αντιθέτως, η αιτιολογία αυτή πρέπει να γνωστοποιείται στον απορριφθέντα προσφέροντα ο οποίος υποβάλλει ρητώς σχετικό αίτημα.

- 94 Εν προκειμένω, επισημαίνεται ότι οι προσφεύγουσες, με τις αιτήσεις που υπέβαλαν δυνάμει του άρθρου 113, παράγραφος 2, του δημοσιονομικού κανονισμού στις 11 Μαΐου 2015 σχετικά με την ανάθεση του τμήματος 1 και στις 2 Ιουλίου 2015 σχετικά με την ανάθεση του τμήματος 2, δεν ζήτησαν ρητώς από την αναθέτουσα αρχή να διευκρινίσει τους λόγους για τους οποίους η προσφορά που κατατάχθηκε πρώτη για το τμήμα 1 και οι επιλεγείσες προσφορές για το τμήμα 2 δεν φαίνονταν υπερβολικά χαμηλές.
- 95 Εντούτοις, όσον αφορά την πρώτη προσβαλλόμενη απόφαση, από τη συμπληρωματική αιτιολογία της 20ής Μαΐου 2015 προκύπτει ότι ο Οργανισμός τούς γνωστοποίησε τη βαθμολογία που έλαβαν η προσφορά που κατατάχθηκε πρώτη για το τμήμα 1 (38,78 βαθμοί) και η προσφορά τους για το ίδιο τμήμα (35,46 βαθμοί) κατά την οικονομική αξιολόγηση των προσφορών. Τους γνωστοποιήθηκε επίσης ότι η προσφερόμενη τιμή με την προσφορά που κατατάχθηκε πρώτη για το τμήμα 1 ανερχόταν σε 867 000 ευρώ ενώ η τιμή που προσέφεραν οι προσφεύγουσες με την προσφορά τους για το ίδιο τμήμα ανερχόταν σε 948 100 ευρώ.
- 96 Όσον αφορά τη δεύτερη προσβαλλόμενη απόφαση, από τη συμπληρωματική αιτιολογία της 7ης Ιουλίου 2015 προκύπτει ότι οι προσφεύγουσες έλαβαν γνώση, ως προς την οικονομική αξιολόγηση των προσφορών, της βαθμολογίας της προσφοράς τους για το τμήμα 2 καθώς και της βαθμολογίας των επιλεγείσων προσφορών, η οποία ήταν, για την προσφορά που κατατάχθηκε πρώτη, 39,04 βαθμοί, για την προσφορά που κατατάχθηκε δεύτερη, 40 βαθμοί, και, για την προσφορά που κατατάχθηκε τρίτη, 32,53 βαθμοί. Επιπλέον, το τεύχος των τεχνικών προδιαγραφών διευκρινίζει ότι, για το εν λόγω τμήμα, η βαθμολογία κατά την οικονομική αξιολόγηση των προσφορών υπολογιζόταν με τον ακόλουθο τύπο «χαμηλότερη τιμή/τιμή που προσέφερε ο προσφέρων με την προσφορά του X 40». Βάσει των στοιχείων αυτών, οι προσφεύγουσες μπορούσαν να υπολογίσουν την τιμή που προσφέρθηκε με την προσφορά που κατατάχθηκε στην πρώτη θέση και, εν συνεχεία, τις τιμές που προσφέρθηκαν με τις λοιπές επιλεγείσες προσφορές.
- 97 Συνεπώς, πριν από την άσκηση της προσφυγής, οι προσφεύγουσες γνώριζαν ότι ο Οργανισμός είχε κρίνει ότι οι επιλεγείσες προσφορές δεν φαίνονταν υπερβολικά χαμηλές, δεδομένου ότι τις είχε επιλέξει. Επιπλέον, βάσει των πληροφοριών που παρασχέθηκαν με τις συμπληρωματικές αιτιολογίες της 20ής Μαΐου και της 7ης Ιουλίου 2015, οι προσφεύγουσες είχαν γνώση του πλαισίου εντός του οποίου είχαν ληφθεί οι προσβαλλόμενες αποφάσεις, πράγμα που τους έδωσε τη δυνατότητα να αμφισβητήσουν συναφώς το βάσιμό τους.
- 98 Η ως άνω εκτίμηση επιβεβαιώνεται από το περιεχόμενο της από 8 Ιουλίου 2015 επιστολής των προσφευγουσών. Πράγματι, στην επιστολή αυτή ανέφεραν τα εξής:

«Οι επιλεγέντες προσφέροντες για τα τμήματα 1 και 2 απλώς μείωσαν παράτυπα τις τιμές τους για να αντλήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Δεν κατανοούμε με ποιον τρόπο ο [Οργανισμός] μπόρεσε να αποδεχθεί τόσο χαμηλές τιμές οι οποίες είναι τεχνητά χαμηλές και εκφράζουμε τη λύπη μας επειδή ο [Οργανισμός] αποφάσισε να τις αποδεχθεί χωρίς έρευνα ή εξήγηση. Οι τιμές της Intrasoft International για το τμήμα 1 του διαγωνισμού ESP EISD 4 ήταν κατά 15,78 % υψηλότερες από τις δικές μας. Αντιθέτως, οι τιμές της Intrasoft International για το τμήμα 2 του διαγωνισμού ESP EISD 5 είναι πλέον κατά 32,81 % χαμηλότερες από τις δικές μας και για το τμήμα 1 του διαγωνισμού ESP EISD 5 κατά 5,88 % χαμηλότερες από τις δικές μας [...]. Οι τιμές της Ingegneria Informatica SPA για το τμήμα 1 του διαγωνισμού ESP EISD 4 ήταν κατά 23,73 % υψηλότερες από τις δικές μας. Αντιθέτως, οι τιμές της κοινοπραξίας Nextera1 [...] για το τμήμα 1 του διαγωνισμού ESP EISD 5 είναι κατά 8,56 % χαμηλότερες από τις δικές μας· επιπλέον, οι τιμές της κοινοπραξίας Nextera2 (της οποίας ηγείται η Ingegneria Informatica SPA [...]) για το τμήμα 2 του διαγωνισμού ESP EISD 5 είναι κατά 19,37 % χαμηλότερες από τις δικές μας.»

99 Το αυτό επιβεβαιώνουν επίσης και τα σημεία 20 έως 22 του δικογράφου της προσφυγής. Στα σημεία αυτά, οι προσφεύγουσες εξέθεσαν τα εξής:

«Ως προς τον διαγωνισμό ESP EISD 5, όταν οι προσφεύγουσες έλαβαν τις προσβαλλόμενες αποφάσεις και τα συμπληρωματικά αυτών έγγραφα παρατήρησαν τα εξής:

α) Ως προς το τμήμα (lot) 1, ότι η κοινοπραξία [Nextera1] στην οποία συμμετέχει η εταιρεία Engineering Ingegneria Informatica SPA έλαβε 38,78 βαθμούς στην αξιολόγηση της οικονομικής της προσφοράς, ενώ οι προσφεύγουσες έλαβαν 35,46 [...]. Ως εκ τούτου, η προσφορά της κοινοπραξίας [Nextera1] ήταν κατά 8,56 % πιο οικονομική από αυτή των προσφευγουσών (όταν η προσφορά της κοινοπραξίας Encrirta στην οποία συμμετείχε και πάλι η εταιρεία Engineering Ingegneria Informatica SPA στο τμήμα 1 του ESP EISD 4 ήταν κατά 23,73 % πιο ακριβή). Επομένως, η προσφορά της κοινοπραξίας στην οποία συμμετέχει η εν λόγω εταιρεία, ήταν υπερβολικά χαμηλή στα πλαίσια του ESP EISD 5.

β) ως προς το τμήμα (lot) 2, ότι η εταιρεία Intrasoft International SA έλαβε 39,04 βαθμούς στην αξιολόγηση της οικονομικής της προσφοράς, ενώ οι προσφεύγουσες έλαβαν 26,23 [...]. Ως εκ τούτου, η οικονομική προσφορά της Intrasoft International SA ήταν αυτή τη φορά κατά 32,81 % πιο χαμηλή από αυτή των προσφευγουσών (όταν η προσφορά της στο τμήμα 2 του ESP EISD 4 ήταν μόλις κατά 3,45 % οικονομικότερη). Και πάλι, η προσφορά της Intrasoft International στα πλαίσια του ESP EISD 5 ήταν υπερβολικά χαμηλή.

[...] Οι προσφεύγουσες γνωρίζοντας το ήδη χαμηλό (πάντα όμως φυσιολογικό) ύψος της οικονομικής τους προσφοράς, αντιλαμβάνονται ότι η μεγάλη αυτή διαφορά στη βαθμολογία των οικονομικών προσφορών που έκανε την εμφάνισή της για πρώτη φορά στον διαγωνισμό ESP EISD 5, θα μπορούσε να δικαιολογηθεί μόνο εφόσον οι νικήτριες [κοινο]πραξίες έχουν προσφέρει υπερβολικά χαμηλές τιμές. Το συμπέρασμα αυτό ενισχύεται και από το γεγονός ότι στα πλαίσια του διαγωνισμού ESP EISD 4 με όμοιο αντικείμενο υπηρεσιών και παρόμοια περιγραφή στα διάφορα τμήματα (lots), η οικονομική προσφορά των προσφευγουσών (οι οποίες κατετάγησαν πρώτες σε κάθε ένα από τα τρία επιμέρους τμήματα), ήταν είτε οικονομικότερη από όλες τις άλλες (τμήμα 1) ή κατά ελάχιστο ακριβότερη (τμήματα 2 και 3). Ως εκ τούτου, το ύψος των οικονομικών αυτών προσφορών μπορεί να αποτελέσει ένα ασφαλές και σαφές κριτήριο για τις τιμές που επικρατούν στην αγορά και για το φυσιολογικό ύψος των τιμών που θα έπρεπε να προταθούν στα πλαίσια του [διαγωνισμού] ESP EISD 5. Αντιθέτως στον επίδικο διαγωνισμό, στο τμήμα 1, τέσσερις κοινοπραξίες (Nextera1, On Track, Intrasoft/Charles Oakes, Atos integration) προσέφεραν χαμηλότερες τιμές (η Atos Integration μάλιστα κατά 11,35 %) [...], ενώ στο τμήμα 2 οι προσφορές των νικητριών κοινοπραξιών ήταν σε ακόμη υπερβολικότερο βαθμό χαμηλότερες από αυτή των προσφευγουσών (η Atos Belgium SA κατά 34,42 %, η Intrasoft International SA κατά 32,81 % και η Nextera2 κατά 19,36 % [...]).

Τα ανωτέρω στοιχεία υποδεικνύουν ότι οικονομικές προσφορές των νικητριών κοινοπραξιών και στα δύο τμήμα[τα] (lots) του επίδικου διαγωνισμού, έφεραν τα χαρακτηριστικά μίας υπερβολικά χαμηλής οικονομικής προσφοράς σε σχέση με τα ισχύοντα στην αγορά [...].»

100 Τα στοιχεία αυτά καταδεικνύουν ότι οι προσφεύγουσες μπόρεσαν, βάσει των πληροφοριακών στοιχείων που είχαν στη διάθεσή τους κατά τον χρόνο ασκήσεως της προσφυγής, να αμφισβητήσουν το βάσιμο της εκτιμήσεως του Οργανισμού ότι οι προσφορές δεν περιείχαν καμία ένδειξη ότι ήταν υπερβολικά χαμηλές και, άρα, δεν φαίνονταν υπερβολικά χαμηλές.

101 Επιπλέον, επισημαίνεται ότι εξαιρετικές περιστάσεις, κατά την έννοια της νομολογίας που εκτέθηκε στη σκέψη 74 ανωτέρω, δικαιολογούν εν προκειμένω την εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου λήψη υπόψη της ειδικής αιτιολογίας που παρέσχε ο Οργανισμός κατά τη διάρκεια της δίκης.

102 Ειδικότερα, επισημαίνεται ότι μόλις στις 8 Ιουλίου 2015 οι προσφεύγουσες απηύθυναν στον Οργανισμό, για τα δύο τμήματα, ειδικό αίτημα αιτιολογήσεως ως προς το ζήτημα του ασυνήθιστου χαρακτήρα των επιλεγείσων προσφορών (βλ. σκέψη 15 ανωτέρω). Οι προσφεύγουσες όμως, χωρίς να αναμείνουν την απάντηση του Οργανισμού και χωρίς να του αφήσουν εύλογο χρόνο προς τον σκοπό αυτό ενώ η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής δεν τις εμπόδιζε προς τούτο, άσκησαν την υπό κρίση προσφυγή στις 17 Ιουλίου 2015 επικαλούμενες αποκλειστικά έλλειψη αιτιολογίας των προσβαλλομένων αποφάσεων λόγω, ιδίως, της μη απαντήσεως στην από 8 Ιουλίου 2015 αίτησή τους (βλ. σκέψη 16 ανωτέρω). Ο Οργανισμός, από την πλευρά του, παρέσχε εξηγήσεις σχετικά με τους λόγους για τους οποίους οι επιλεγείσες προσφορές δεν φαίνονταν, κατά την άποψή του, υπερβολικά χαμηλές με το από 24 Ιουλίου 2015 έγγραφο εντός χρόνου που πρέπει να θεωρηθεί εύλογος, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων της υπό κρίση υποθέσεως. Ως εκ τούτου, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το σύνολο των ανωτέρω συνιστούν εξαιρετική περίπτωση, κατά την έννοια της νομολογίας που εκτέθηκε στη σκέψη 74 ανωτέρω, η οποία δικαιολογεί τη λήψη υπόψη εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου του από 24 Ιουλίου 2015 εγγράφου προκειμένου να εκτιμηθεί το κατά πόσον ο Οργανισμός τήρησε την υποχρέωση αιτιολογήσεως όσον αφορά τους λόγους για τους οποίους δεν εκτίμησε ότι οι επιλεγείσες προσφορές ήταν υπερβολικά χαμηλές.

103 Με το έγγραφο της 24ης Ιουλίου 2015, ο Οργανισμός ανέφερε τα εξής:

«Όσον αφορά τον ισχυρισμό ότι “οι επιλεγέντες προσφέροντες για τα τμήματα 1 και 2 απλώς μείωσαν παράτυπα τις τιμές τους για να αντλήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα”, σας πληροφορούμε ότι

- για το τμήμα 1, οι τιμές των επιλεγέντων προσφερόντων είναι στην ίδια κλίμακα. Όταν η χαμηλότερη ημερήσια τιμή συγκρίνεται με την υψηλότερη τιμή που προσφέρθηκε με τις οικονομικές προσφορές των επιλεγέντων προσφερόντων η European Dynamics έχει το χαμηλότερο ακριβό προφίλ και η Nextera1 το υψηλότερο φθηνό προφίλ·
- για το τμήμα 2, έξι εκ των δώδεκα προσφερόντων που έγιναν δεκτοί στο στάδιο της ανάθεσης υπέβαλαν οικονομική προσφορά χαμηλότερη από εκείνη της European Dynamics. Τρεις εκ των έξι εταιρειών με τις φθηνότερες οικονομικές προσφορές κατέστησαν ανάδοχοι, όπου οι οικονομικές προσφορές των δύο πρώτων εξ αυτών είναι πολύ κοντά.

Βασιζόμενοι στα δύο αυτά στοιχεία, έχουμε συντριπτικά στοιχεία ότι οι τιμές των υποψηφίων δεν είναι ασυνήθιστα χαμηλές.»

104 Τέτοιου είδους ενδείξεις, ήτοι η σχετική εγγύτητα, για κάθε ένα από τα τμήματα, των τιμών που προσέφεραν διάφοροι προσφέροντες, καθιστούν δυνατή την κατανόηση των λόγων για τους οποίους η αναθέτουσα αρχή δεν έκρινε, εν προκειμένω, ότι οι επιλεγείσες προσφορές ήταν, εκ πρώτης όψεως, υπερβολικά χαμηλές. Επιβάλλεται η διαπίστωση, επιπλέον, ότι οι προσφεύγουσες ήταν σε θέση να αμφισβητήσουν την επάρκεια της αιτιολογίας αυτής με το υπόμνημα απαντήσεως, δυνατότητα της οποίας έκαναν εξάλλου χρήση.

105 Το σύνολο των ενδείξεων που γνωστοποιήθηκαν κατ' αυτόν τον τρόπο στις προσφεύγουσες πληροί τις συναφείς απαιτήσεις προς τις οποίες οφείλει να συμμορφώνεται ο Οργανισμός, όπως αυτές διευκρινίστηκαν στις σκέψεις 100 και 101 ανωτέρω. Κατά συνέπεια, κακώς οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν εν προκειμένω ότι συντρέχει παράβαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως.

106 Από το γεγονός ότι στην υπό κρίση προσφυγή οι προσφεύγουσες παρέλειψαν να προβάλουν λόγο ακυρώσεως προς αμφισβήτηση του βασίμου της εκτιμήσεως του Οργανισμού δεν προκύπτει ότι δεν ήταν σε θέση να κατανοήσουν τους λόγους στους οποίους στηρίζεται η εκτίμηση αυτή. Επιπλέον, υπενθυμίζεται ότι, στο πλαίσιο λόγου ακυρώσεως με τον οποίο προβάλλεται έλλειψη αιτιολογίας, το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορεί να εξετάσει τυχόν αμφισβήτηση του βασίμου της αιτιολογίας αυτής

δεδομένου ότι, βάσει της νομολογίας που εκτέθηκε στη σκέψη 80 ανωτέρω, το ζήτημα της τηρήσεως της προβλεπόμενης στο άρθρο 296 ΣΛΕΕ υποχρέωσης αιτιολογήσεως πρέπει να διακρίνεται από το ζήτημα του βασίμου της αιτιολογίας.

- 107 Για το σύνολο των ανωτέρω λόγων, πρέπει να απορριφθεί ο μοναδικός λόγος ακυρώσεως με τον οποίο προβάλλεται ότι ο Οργανισμός παρέβη την υποχρέωση αιτιολογήσεως και, κατά συνέπεια, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 108 Κατά το άρθρο 134, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.
- 109 Δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες ηττήθηκαν, πρέπει να καταδικαστούν στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το αίτημα του Οργανισμού.
- 110 Η εκτίμηση αυτή δεν κλονίζεται από το αίτημα των προσφευγουσών να καταδικαστεί ο Οργανισμός στο σύνολο των δικαστικών εξόδων, ακόμη και στην περίπτωση απορρίψεως της προσφυγής. Πράγματι, προς στήριξη του αιτήματος αυτού, οι προσφεύγουσες επικαλούνται τη φερόμενη έλλειψη αιτιολογίας από την οποία πάσχουν οι προσβαλλόμενες αποφάσεις καθώς και τη στάση του Οργανισμού, χωρίς περαιτέρω διευκρίνιση. Αυτοί οι λόγοι δεν καθιστούν δυνατή εν προκειμένω την καταδίκη του Οργανισμού στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.**
- 2) Καταδικάζει τις European Dynamics Luxembourg SA, Ευρωπαϊκή Δυναμική – Προηγμένα Συστήματα Τηλεπικοινωνιών Πληροφορικής και Τηλεματικής ΑΕ και European Dynamics Belgium SA στα δικαστικά έξοδα.**

Frimodt Nielsen

Kreuschitz

Ρόλτορακ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 4 Ιουλίου 2017.

Ο Γραμματέας
E. Coulon

Ο Πρόεδρος
S. Frimodt Nielsen